

Ersättning vid arbetslivsinriktad rehabilitering (Ds 2018:32)

Bakgrund

I 2017 års regleringsbrev för Arbetsförmedlingen respektive Försäkringskassan fick myndigheterna i uppdrag att i samverkan se över befintligt regelverk avseende kvinnors respektive mäns ersättning vid deltagande i rehabiliteringsinsatser som bedrivs i samverkan mellan myndigheterna. Syftet var att skapa goda förutsättningar för individen att uppnå egen försörjning. Utgångspunkten för översynen skulle vara att regelverket ska underlätta för deltagare i rehabiliteringssamverkan att ta del av Arbetsförmedlingens insatser samtidigt som individens försörjning inte ska påverkas.

Denna promemoria innehåller förslag till författningsändringar i socialförsäkringsbalken och förordningen (1995:1051) om skyldigheten att lämna läkarintyg med mera i sjukpenningärenden i vissa fall. Promemorian har sin utgångspunkt i det som föreslagits av myndigheterna.

Om Naturvetarna

Naturvetarna är fackförbundet för akademiker inom naturvetenskap. Våra 32 500 medlemmar arbetar inom livsvetenskaperna, miljö, jord, skog, de fysiska vetenskaperna, matematik och informationsteknologi. Av dessa arbetar närmare 4 300 med vetenskaplig forskning och utveckling. Omkring 4 500 är anställda och 1 900 studerar inom universitet och högskola. Drygt en fjärdedel av medlemmarna har disputerat. Naturvetarna är kontaktförbund för Karolinska Institutet och Sveriges lantbruksuniversitet samt de flesta statliga forskningsfinansiärer.

Naturvetarnas synpunkter

4.1 Rehabiliteringspenning vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom

Utredningens förslag: Rehabiliteringspenning ska kunna lämnas till den som utöver deltagandet i den arbetslivsinriktade rehabiliteringen har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom eller nedsatt förmåga att delta i arbetslivsinriktad rehabilitering på grund av sjukdom. Vid bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan ska då beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen är ur stånd att delta i arbetslivsinriktad rehabilitering. Nedsättningen ska dock prövas enligt bestämmelserna i rehabiliteringskedjan när det finns anledning till det.

Naturvetarna tillstyrker förslaget i sin helhet. Det är viktigt att det går att ha ett mer flexibelt upplägg av en arbetslivsinriktad rehabilitering, för de som är eller blir sjuka på deltid under rehabiliteringen. Att den som har nedsatt arbetsförmåga utöver det som föranleder en medverkan i en arbetslivsinriktad rehabilitering ska kunna få rehabiliteringspenning som svarar mot hela nedsättning av arbetsförmågan är positivt enligt förbundet.

4.2 Rehabiliteringspenning i avvaktan på slutligt beslut m.m.

Utredningens förslag: Ett ärende om rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall ska inte få avgöras till den försäkrades nackdel utan att han eller hon har underrättats om innehållet i det kommande beslutet och fått tillfälle att yttra sig över det. Detta ska dock inte gälla om det är uppenbart att den försäkrade inte kan komma in med uppgifter som kan påverka avgörandet. Försäkringskassan ska få lämna rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall för tid till dess att ett ärende har avgjorts om den försäkrade begär rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall i anslutning till en sjukperiod som har pågått i minst 15 dagar och sjukpenning, sjukpenning i särskilda fall, rehabilitering eller rehabiliteringspenning i särskilda fall har lämnats tidigare i sjukperioden och det saknas skäl som talar emot det. Den tid som den försäkrade får rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall i avvaktan på slutligt beslut ska anses som sjukperiod. Den sjukpenninggrundande inkomsten ska vara skyddad under tid då den försäkrade har ansökt om rehabiliteringspenning och väntar på ett slutligt beslut av Försäkringskassan, om det inte finns skäl som talar emot det.

Naturvetarna tillstyrker förslaget i sin helhet. Det är rimligt att reglerna om rehabiliteringspenning är synonyma med reglerna för sjukpenning vad avser avvaktan på slutligt beslut. Att människor inte ska få beslut som utifrån deras perspektiv är retroaktiva eller att de ska förlora skyddet av sin SGI är en viktig princip enligt förbundet. Det är positivt att rehabiliteringspenning kommer att lämnas inte bara vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom när den försäkrade deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering, utan även i vissa situationer då arbetsförmågan är nedsatt på grund av sjukdom under tid då den försäkrade inte deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering samt när den försäkrade på grund av sjukdom är ur stånd att delta i rehabiliteringen.

4.3 Rehabiliteringspenning vid tillfällig frånvaro från rehabiliteringen

Utredningens förslag: Rehabiliteringsersättning ska lämnas i längst 30 dagar när den försäkrade på grund av sjukdom är ur stånd att delta i rehabiliteringen. Ersättning efter sjunde dagen ska lämnas endast om den försäkrade styrker nedsättningen av förmågan att delta i rehabiliteringen på grund av sjukdom genom att lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter dels om undantag från skyldigheten att lämna läkarintyg dels om att skyldigheten att lämna läkarintyg från en annan dag än den sjunde dagen.

Naturvetarna tillstyrker förslaget i sin helhet. Att en försäkrad vid tillfällig sjukfrånvaro ska kunna behålla rehabiliteringsersättningen är rimligt enligt förbundet. Som utredningen påpekar underlättar det hanteringen eftersom det kan regleras att vid kortvarig frånvaro från en arbetslivsinriktad rehabilitering ska det vara förmågan att medverka i rehabiliteringen som ska bedömas och inget annat. Detta system är att föredra framför nuvarande system, där den försäkrade får ansöka om sjukpenning. Tidsgränsen på 30 dagar som utredningen kommit fram till är lämplig, då den korrelerar med när en deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program bör skrivas ut från programmet vid hel sjukfrånvaro.

4.4 Ersättning för kostnader under arbetslivsinriktad rehabilitering

Utredningens förslag: Rehabiliteringsersättning i form av särskilt bidrag ska inte lämnas för sådana kostnader som har ersatts genom annat statligt bidrag.

Naturvetarna tillstyrker förslaget i sin helhet. Enligt förbundet är det fullt rimligt att man tydliggör och reglerar att det särskilda bidraget inom rehabiliteringsersättningen inte får lämnas för kostnader som har ersatts genom annat statligt bidrag.

4.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Utredningens förslag: De nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 mars 2019. Bestämmelserna i 110 kap. 13 a § och 112 kap. 2 a § SFB i den nya lydelsen ska tillämpas första gången vid en begäran om sjukpenning, sjukpenning i särskilda fall, rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall som kommer in till Försäkringskassan den 1 mars 2019 eller därefter och som avser tid efter ikraftträdandet. Föreskrifterna i 27 kap. 55 a § och 31 kap. 2 och 3 §§ i den äldre lydelsen ska fortfarande gälla i fråga om ersättning vid arbetslivsinriktad rehabilitering som har påbörjats före ikraftträdandet och i fråga om ersättning vid sådana perioder med arbetslivsinriktad rehabilitering som inleds i direkt anslutning till en tidigare period med sådan rehabilitering. Om den försäkrade begär det ska föreskrifterna i den nya lydelsen tillämpas i fråga om ersättningsdagar som inträffar efter ikraftträdandet. De nya föreskrifterna i 31 kap. 5 § ska tillämpas på sådana dagar då den försäkrade är ur stånd att delta i rehabiliteringen som inträffar efter ikraftträdandet.

Naturvetarna tillstyrker delvis förslaget. Däremot anser förbundet att de nya bestämmelserna från den 1 mars 2019 bör omfatta samtliga försäkrades ersättningsdagar som inträffar efter ikraftträdandet, även för de som påbörjat arbetslivsinriktad rehabilitering innan ikraftträdandet. Att som det nu föreslagits är den försäkrade som ska begära att föreskrifterna i den nya lydelsen tillämpas i fråga om ersättningsdagar som inträffar efter ikraftträdandet är ingen bra praxis. Det är inte rimligt att förvänta sig att försäkrade ska ha den detaljkunskapen om bestämmelserna. Därför är det lämpligare att de nya bestämmelserna från den 1 mars 2019 omfattar alla kommande ersättningsdagar, oavsett när den arbetslivsinriktade rehabiliteringen påbörjats.

Avslutning

Naturvetarnas uppfattning är att medlemmar i dagsläget löper en risk att hamna i kläm mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i vissa situationer, när de är oförmögna att arbeta. Att åtgärder nu vidtas, i denna utredning och i andra, för att minimera denna risk ser förbundet som alldeles nödvändigt och det är något som vi också ser positivt på.

NATURVETARNA

Per Klingbjer
Förbundsdirektör

Kristofer Jerving
Utredare